

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних
технологій
Кафедра кримінального права та правосуддя

СИЛАБУС

СИСТЕМА ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри КП та П

Коломієць Н.В.

(прізвище та ініціали)

«24» червня 2024р.

Розробник:

Петрик О.Л., доцент кафедри, к. держ.упр., доцент

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

підпис

Силабус навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри кримінального права та правосуддя

Протокол від «24» червня 2024 р. № 10

Узгоджено з гарантом освітньої програми: Коломієць Н.В.

(прізвище та ініціали)

Тип дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Мова викладання	Українська
Рік навчання та семестр	IV рік/7 семестр. ОПП «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)»
Викладач (-і)	Петрик О.Л., доцент кафедри, к.держ.упр., доцент; Якуба Г.А., старший викладач кафедри
Профайл викладача (-ів)	https://kriminal.stu.cn.ua/%d0%bf%d1%80%d0%be-%d0%bd%d0%b0%d1%81/%d0%b2%d0%b8%d0%ba%d0%bb%d0%b0%d0%b4%d0%b0%d1%87%d1%96/
Контакти викладача	e.petryk@stu.cn.ua

1. Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Система охорони державної таємниці» розроблена у відповідності до плану підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Навчально-наукового інституту права і соціальних технологій Національного університету «Чернігівська політехніка». Курс складається із трьох змістовних модулів.

Викладання даного освітнього компонента забезпечує формування у майбутніх фахівців професійної системи поглядів та навичок з управління інформаційною безпекою, що розширює світогляд майбутніх спеціалістів в галузі знань 08 - Право.

Навчальна дисципліна викладається один семестр.

Вивчення курсу закінчується складанням підсумкового контролю-заліку.

2. Мета та цілі курсу. Метою викладання навчальної дисципліни «Система охорони державної таємниці» є формування у майбутніх фахівців професійної системи поглядів та навичок з управління інформаційною безпекою, що розширює світогляд майбутніх спеціалістів в галузі знань 08 - Право. В ході вивчення дисципліни бакалавр за спеціальністю *081-Правознавство* здобуває, а також закріплює та розвиває такі загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

3. Результати навчання. Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має досягти наступних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

РН 12. Донести до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

4. Пререквізити. Передумови для вивчення дисципліни є вивчення наступних навчальних дисциплін: Конституційне право України, Судові та правоохоронні органи, Кримінальне право, Кримінальне процесуальне право, Адміністративне право, Філософія, Громадянська освіта, Основи національної безпеки та деякі інші.

5.Обсяг курсу. Зазначте загальну кількість кредитів, кількість занять та годин самостійної роботи.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16 години
Семінарські заняття	14 годин
Самостійна робота	60 годин
Індивідуальне завдання	-
Всього кредитів	3

Форма проведення занять – лекційні, семінарські заняття, самостійна робота з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів, інтернет-ресурсів.

Тематика лекційних занять

Модуль 1. Функціонування системи охорони державної таємниці України: організаційно-правова характеристика

Тема 1. Поняття, суть та значення охорони державної таємниці.

1. Поняття, правові ознаки та види інформації. Нормативне визначення термінів.
2. Інформаційні правовідносини та інформаційна діяльність.
3. Система охорони державної таємниці. Історичний аспект.
4. Функціонування системи охорони державної таємниці: організаційно-правова структура, принципи та завдання.

Тема 2. Віднесення інформації до державної таємниці: підстави та порядок.

1. Інформація, що може бути віднесена до державної таємниці.
2. Державні експерти з питань таємниць.
3. Порядок віднесення інформації до державної таємниці. Рішення державного експерта з питань таємниць.
4. Звід відомостей, що становлять державну таємницю.
5. Строк дії рішення про віднесення інформації до державної таємниці та порядок зміни ступеня секретності інформації та скасування рішення про її віднесення до державної таємниці.

Тема 3. Засекречування та розсекречування матеріальних носіїв інформації (МНСІ).

1. Підстави та порядок засекречування МНСІ.
2. Підстави та порядок розсекречування МНСІ.
3. Строк засекречування МНСІ.
4. Оскарження рішення щодо засекречування матеріальних носіїв інформації.

Модуль 2. Провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею

Тема 4. Порядок провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею. Режим секретності.

1. Порядок провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею.
2. Порядок отримання спеціального дозволу на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею
3. Режим секретності. Основні завдання режимно - секретних органів. Порядок їх створення, реорганізації чи ліквідації.
4. Порядок погодження органами Служби безпеки України призначення особи на посаду заступника керівника підприємства, установи, організації з питань режиму, начальника режимно-секретного органу, його заступника, працівника, на якого покладаються обов'язки щодо забезпечення режиму секретності, а також керівника секретного архівного підрозділу підприємства, установи, організації.
5. Перелік питань для перевірки рівня знань законодавства про державну таємницю кандидата на посаду заступника керівника підприємства, установи, організації з питань режиму, начальника РСО, його заступника, а також працівника, на якого покладаються обов'язки щодо забезпечення режиму секретності

Тема 5: Допуск та доступ громадян до державної таємниці.

1. Порядок надання допуску до державної таємниці.
2. Підстави відмови у наданні допуску до державної таємниці.
3. Порядок оскарження відмови у наданні допуску до державної таємниці.

4. Порядок надання доступу до державної таємниці.
5. Рішення про відмову у наданні доступу до державної таємниці та порядок його оскарження .

Тема 6. Охорона державної таємниці. Міжнародні передачі таємної інформації

1. Поняття та правовий режим державної таємниці
2. Державні експерти з питань таємниць
3. Порядок засекречування інформації
4. ЗВДТ. Класифікація видів секретної інформації
5. Міжнародні передачі таємної інформації

Модуль 3. Загально правова характеристика кримінальних і адміністративних правопорушення у сфері охорони державної таємниці

Тема 7. Загально правова характеристика кримінальних правопорушення у сфері охорони державної таємниці

1. Загально правова характеристика розголошення державної таємниці
2. Загально правова характеристика втрати документів, що містять державну таємницю
3. Загально правова характеристика передачі або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни

Тема 8. Загально правова характеристика адміністративних порушень законодавства про державну таємницю

1. Об'єкти адміністративних порушень законодавства про державну таємницю.
2. Характеристика об'єктивної сторони адміністративних порушень законодавства про державну таємницю
3. Суб'єкти адміністративних порушень законодавства про державну таємницю
4. Характеристика суб'єктивної сторони адміністративних порушень законодавства про державну таємницю
5. Повноваження органів Служби безпеки України щодо документування та процесуального оформлення адміністративних порушень законодавства про державну таємницю
6. Судовий розгляд справ про адміністративні порушення законодавства про державну таємницю
7. Оскарження, опротестування і перегляд постанов по справах про адміністративні порушення законодавства про державну таємницю.
8. Виконання постанов по справах про адміністративні порушення законодавства про державну таємницю

Тематика семінарських занять

1. Поняття, суть та значення охорони державної таємниці.
2. Віднесення інформації до державної таємниці: підстави та порядок
3. Засекречування та розсекречування матеріальних носіїв інформації
4. Порядок провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею. Режим секретності.
5. Допуск та доступ громадян до державної таємниці.
6. Загально правова характеристика кримінальних правопорушення у сфері охорони державної таємниці
7. Загально правова характеристика адміністративних порушень законодавства про державну таємницю

Тематика самостійної роботи

Самостійне опрацювання додаткових питань в межах окремих тем: Поняття, суть та

значення охорони державної таємниці. Віднесення інформації до державної таємниці: підстави та порядок. Засекречування та розсекречування матеріальних носіїв інформації. Порядок провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею. Режим секретності. Допуск та доступ громадян до державної таємниці. Загально правова характеристика кримінальних правопорушення у сфері охорони державної таємниці. Охорона державної таємниці. Міжнародні передачі таємної інформації. Загально правова характеристика адміністративних порушень законодавства про державну таємницю

7. Система оцінювання та вимоги

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Оцінювання знань студентів здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету "Чернігівська політехніка"».</p> <p>З дисципліни здобувач може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 40% підсумкової оцінки – на екзамені.</p> <p>Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із студентами під час лекцій та опитувань студентів на семінарських заняттях. Бали, які набрані здобувачем за результатами активності на семінарах та за контрольну роботу, складають оцінку поточного контролю.</p> <p>Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має досягти відповідні результати навчання (РН), що передбачені освітньою програмою.</p> <p>Кожен результат навчання оцінюватися окремо:</p> <p>РН 12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло - оцінюється шляхом фронтального та індивідуального опитування під час семінарських занять.</p> <p>РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів - оцінюється шляхом фронтального та індивідуального опитування під час семінарських занять.</p> <p>РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки - оцінюється шляхом фронтального та індивідуального опитування під час семінарських занять.</p> <p>Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до екзаменаційної оцінки. Оцінювання успішності здобувача вищої освіти під час семестрового контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалою ECTS і вносяться в відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».</p> <p>Складання екзамену є обов'язковим елементом підсумкового контролю знань для студентів, які претендують на оцінку «добре» або «відмінно». Якщо студент виконав всі види робіт протягом семестру та набрав 60% підсумкової оцінки (тобто «задовільно»), то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати екзамен.</p> <p>Повторне складання екзамену з метою підвищення</p>
---	--

	<p>позитивної оцінки не дозволяється.</p>
<p>Практичні (лабораторні) заняття</p>	<p>Робота на семінарському занятті оцінюється у балах (5 балів за одне заняття) за наступними критеріями:</p> <p>7 балів – здобувач у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.</p> <p>5 бала – здобувач володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.</p> <p>3 бала – здобувач загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.</p> <p>1-2 балів – здобувач за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні; студент із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань.</p> <p>0 балів – здобувач не готовий до семінарського заняття.</p> <p>Порядок оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти.</p> <p>Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання самостійної роботи здобувачів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях, а також самостійність та своєчасність здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу.</p> <p>Максимально можливий бал (1бал за тему) за конкретним завданням ставиться за умови відповідності виду самостійної роботи всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів.</p> <p>Перелік завдань для самостійної роботи здобувачів зазначений в методичних рекомендаціях.</p> <p>Написання контрольної роботи оцінюється за критеріями: відповідна форма, грамотність, логічно-послідовне викладення матеріалу, охайність, науковість, достатня кількість дослідженої літератури, достатній обсяг та пропорційність структурних частин роботи. За наявності всіх компонентів робота отримує 4 бали; обмежена кількість використаної літератури, наявність орфографічних помилок,</p>

	питання розкриті частково – 3 бали; за неохайне оформлення, недостатньо повне відображення теоретичної частини, суттєві помилки – 2 бали; за неохайне оформлення, не відображення теоретичної частини – 1 бал; робота невиконана – 0 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	У випадку, якщо здобувач вищої освіти протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які здобувач вищої освіти може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно» – E, 60 балів), то він не допускається до складання заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому в розділі 6 «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка», затвердженого вченою радою НУ «Чернігівська політехніка».

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
1	Робота на семінарському занятті	0...49
2	Самостійне опрацювання теми	0...7
3	Виконання контрольної роботи	0...4
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...60
Семестровий контроль (Екзамен)		0...40
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проекту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)	задовільно	
66-74	D (задовільно)		
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

8. Політики курсу.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка», Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка».

Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність під час проведення практичних та лекційних занять. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика дедлайнів

Пропущені теми семінарських занять не відпрацьовуються.

Виключенням може бути наявність поважних причин несвоєчасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом тощо).

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, винаходи, патенти, авторські свідоцтва за напрямками курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу (принципи описані у Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка»). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до Положення визначення академічної різниці та визнання результатів попереднього навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка», Порядку визначення академічної різниці та визнання результатів попереднього навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка».

Рекомендована література.

1. Адабаш О. В. Адміністративна відповідальність за порушення режиму державної таємниці. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Право*. 2014. Вип. 25. С. 134-138.
2. Довженко Л. М. Поняття системи забезпечення державної таємниці України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 159-165.
3. Захарова М.В. Методологія синтезу та програмна реалізація системи оцінювання шкоди національній безпеці у сфері охорони державної таємниці. *Захист інформації*. 2013. т. 15, № 1. С. 14-20.

4. Манжай О. В. Порівняльний аналіз забезпечення безпеки оперативно-розшукової інформації за допомогою інституту державної та службової таємниці в окремих країнах світу. *Форум права* . 2012. № 1. С. 593-600.
5. Усов Д. С. Захист державної таємниці за кримінальним законодавством інших країн на пострадянському просторі. *Публічне право* . 2013. № 3. С. 103-109.
6. Федоренко О. О. Проблемні питання правового регулювання обігу інформації з обмеженим доступом (державна таємниця та службова інформація). *Право та інноваційне суспільство* . 2013. № 1. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pric_2013_1_17.pdf
7. Чередник В. М. Законодавчий процес формування кримінальної відповідальності за розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю. *Юридична наука* . 2012. № 1. С. 107-114.
8. MacFarlane, S. Neil; Yuen Foong Khong. Human security and the UN: a critical history. United Nations intellectual history project. Indiana University Press, 2006. – P. 346.